

El parlar de les Campanes de la Vila d'Ontinyent (VI)

Assumpció i Moros i Cristians

Sergi Gómez i Soler

ls tocs de campanes corresponents a la festivitat de l'Assumpció de Nostra Senyora Santa Maria, titular de la parròquia i l'església on s'assenta el Campanar de la Vila, fan tot honor a aquesta celebració, reduïda hui tant sols a una missa de Pontifical de tant en tant coincident amb actes morocristians... Hem oblidat totes aquelles velles celebracions assumpcionals. Ni tant sols una imatge de l'Assumpció de la Mare de Déu tenim a tota la parròquia i només els més majors recorden la tradició de preparar el llit de mort de la Mare de Déu d'Agost, preciós, com encara podeu gaudir a Bocairent i a Albaida. L'advocació més repetida a les terres valencianes, duta en la conquesta pel mateix Jaume I, tenia, a Ontinyent, un caràcter especial. La imatge processional era guardada a Sant Miquel, i duta en processó a l'Assumpció pel matí, amb música de ministrers pagada per l'Ajuntament i tot, i tornada per

I arriben els Moros i Cristians. Però el Campanar de la Vila no sap tocar pels Moros i Cristians... No us extranyeu. Ja sabeu que aquesta torre, per damunt de la parròquia a la què pertany, és la torre major d'Ontinyent, i li pertocquen tocs cívics i d'ensalçament religiós variat...

Però els moros...

la vesprada... Llavors no hi havia moros i cristians i aquesta, junt a la dels Sants de la Pedra, era la nostra festa d'estiu. Ara, els tocs de campana l'enalteixen sonorament, però no són diferents als de altres vegades. En la vespra, hi ha el toc de l'Àngelus pel migdia i el volteig general (sense Petra) que el segueix. I la missa de la vesprada està precedida per toc del Capvespre i els tres mateixos vols que fan d'avís de començament.

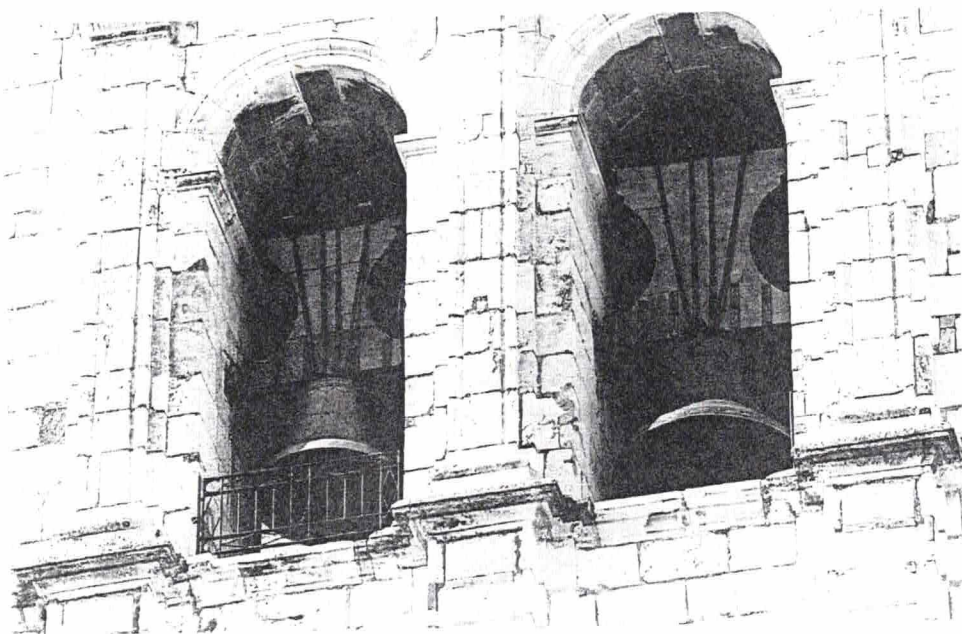
El dia de la festa sona el Repic de l'Assumpció, que és el mateix escoltat ja per Pentecosta i Corpus, i que escoltarem per la Puríssima. La diferència amb els aquests altres dies d'importància parroquial la marca el volteig: Si en Corpus paraven al vol la Petra i la Puríssima, en Pentecosta el vol es desenvolupa del revés i en la Puríssima la campana d'aquest nom actua com a major, ací en l'Assumpció, els vols són els de festa major, hi participen totes les campanes voltejadores com d'habitud, com si no fora un dia massa especial, tot i volent significar així justament el contrari. En celebrar la titular, han de tocar totes les campanes sense distincions ni prerrogatives.

I arriben els Moros i Cristians. Però el Campanar de la Vila no sap tocar pels Moros i Cristians... No us extranyeu. Ja sabeu que aquesta torre, per damunt de la parròquia a la què pertany, és la torre major d'Ontinyent, i li pertocquen tocs cívics i d'ensalçament religiós variat... Però els moros... En els anys 70, i perquè el senyor Roberto Sanchis, el llavors Cap de Colla dels campaners, insistia (i li pagaven), tots els dies de la "Semana Gran-

de" hi havia vols al migdia, i fins i tot, pujava a tocar l'Alba el dissabte de festes per donar inici a la Diana. Però aquests tocs propis dels Moros i Cristians s'acabaren i no han tornat a estar demanats... I com ara els capitans no arriben a la plaça Major en l'Entrada, més motius per no voltejar-hi (com comparar un càrrec fester amb una figura patronal? Que ho facen a Alcoi no vol dir que estiga ben fet, ens xarrava fa temps un antic campaner...). Aleshores, per què toca o ha de tocar el Campanar de la Vila? Justament per l'arribada a Ontinyent d'una figura religiosa "no patronal". El Crist de l'Agonia. Sí, ja sabem que sona tot estrany i més amb l'*status quo* que hem creat, però és ací on es mantenen encara certs detalls. Imagineu-vos si va ser complicada la negociació del protocol en les primeres festes, quan aquests problemes de preeminències realment importaven, que encara hi mantenim tics canviats en tradició. Ens expliquem: El Crist de l'Agonia és patró dels Moros i Cristians, però no d'Ontinyent (fins que no el nomenen). A banda dels tants patrons votats en èpoques determinades, la patrona canònica única és la Puríssima Concepció. En un principi (1860) l'església de l'Assumpció, recolzada per les forces tradicionalistes, no acceptava la creació d'unes festes per part del sector liberal de la població que llevarien preeminència a la figura patronal que ella custodiava i que anaven a exaltar a un crist fins llavors amb molta devoció, però quiet a Santa Anna, i una nova parròquia, la de Sant Carles. El conflicte fou soterrat i només eixí a la llum pel que fa al tractament de la simbologia més pública, els

SERGI GÓMEZ

gens dissimulats voltejos de campanes de la torre major quan el Crist passara pel territori parroquial de l'Assumpció. És el que es coneix com a "guerra de les campanes" que es solventà amb la intervenció de l'Ajuntament. D'ací alguns tocs encara.

Hui, només es volteja en la Baixada del Crist i en la Processó, i només al pas de la imatge per la parròquia (per això no es toca en la Pujà, per exemple), però en la Baixada s'han afegit alguns vols, com els tres primers, en què totes les campanes, Petra i tot, roden quan el Crist gira el cantó de l'Escorxador i entra en la Cantereria, en arribar al llavador i en xafar el Pont Vell. Quan acaba aquest vol, i mentre el Crist passa per la plaça de Baix, sona des de la primera baixada del Crist, un dels vols més emotius de l'any. La Petra volteja sola, greu i solemníssima acompanyant el pas del Morenet. Quan el Crist passa el Porxet, voltegen a una, també molt emotivament, totes les campanes de la Vila, Sant Miquel, les Carmelites i l'Hospital de Beneficència. El vol de la Vila és curt, acaba en encarar el Crist el Carrer Major, cosa que fa que s'escolte llavors el gairebé oblidat campanar de Sant Miquel. En entrar el Crist en Sant Carles, altra excepció, sonarà un últim vol a la Vila.

I el Diumenge de Festes, es repetirà el vol solitari de la Petra quan el Crist aparega per Correus, i acabarà passada la placeta de l'Escurà. I per què tot açò de la Petra només? Tot té una raó i res no és casualitat. Resulta que quan passen les imatges processionals, amb l'excepció feta de la Puríssima Concepció

(i tampoc), solen voltejar soles les campanes que duen el nom de la imatge processionada (la Puríssima si la patrona puja el Clot, el Santíssim si arriba la custòdia...). I clar, la Campana Petra és la dedicada a Jesucrist, que per això es diu "Campana de Jesús, Santa Maria i Sant Pere". En cas de processionar una imatge de Sant Pere (de Verona, que posar la campana sota l'advocació de l'apòstol va ser una confusió), o una imatge mariana patronal que no siga la Puríssima (i no en tenim cap, ni tant sols la Mare de Déu d'Agres), o qualsevol imatge cristicola de la Setmana Santa (però com es sonen Trebanelles pel dol de les campanes...), caldria voltejar la Petra.

suministros

NAVARRO, S.A.

MAQUINARIA, HERRAMIENTAS, ACCESORIOS, REPUESTOS Y CONSUMIBLES

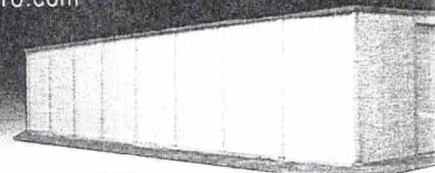
Avda. Textil. 2

TEL.: 96 291 08 48 FAX: 96 291 02 10

Apartado Correos. 2 46870 ONTINYENT (Vcia.)

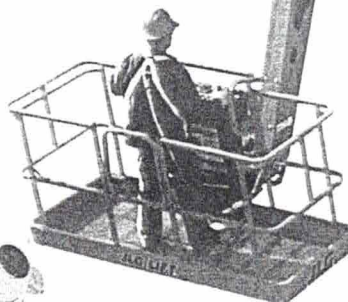
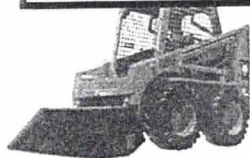
e-mail: sumnavarro@ctv.es

www.sumnavarro.com

▲ LSETRANS 2000

**ALQUILER Y VENTA
DE MAQUINARIA
PARA LA INDUSTRIA,
CONSTRUCCIÓN
Y OBRAS PÚBLICAS**

Avda. Tor
Apartado de Co

Teléfono: 96 29
Telf. Móvil: 607 8

46870 ONTINYENT

e-mail: sumnavarro@ctv.es

www.sumnavc